

Edicija INTEGRALI

knjiga 9

Urednik:

Alen Bešić

Naslov izvornika:

Roberto Bolaño

Poesía reunida

Copyright © 2018, Herederos de Roberto Bolaño

Copyright © De *La Universidad desconocida*: 2007, Herederos de Roberto Bolaño.

Copyright © De *Tres*: 2000, Roberto Bolaño.

Copyright © De *Los perros románticos*: 2000, Roberto Bolaño.

Copyright © De „Poemas dispersos”: 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1983, 1984, 1992, 2000, 2001, Roberto Bolaño

Copyright © Del prólogo: 2018, Manuel Vilas

Copyright © De las imágenes: 2018, Herederos de Roberto Bolaño

All rights reserved

Copyright © za ovo izdanje KCNS, Novi Sad i Partizanska knjiga, Kikinda, 2023.

Copyright © za prevod Bojana Kovačević Petrović, Ivan Radosavljević i Dušan Vejnović, 2023.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

**Roberto
Bolanjo**

Sabrana poezija

Sa španskog preveli
Bojana Kovačević Petrović
Ivan Radosavljević
Dušan Vejnović

POEZIJA ROBERTA BOLANJA

Kratko je vreme koje nam je dato da uobličimo svoj život na zemlji, hoću reći: da nešto obezbedimo, venčamo se, sačekamo smrt.

Roberto Bolanjo

Roberto Bolanjo uvek je bio posvećen poeziji. Dospeo je u književnost vođen pesnicima, Bodlerom, Remboom, kako je i sam isticao kad su ga u intervjuima pitali ko je u književnom smislu uticao na njega. Ti pesnici vodili su ga čvrstom rukom. Vrlo dobro je poznata njegova fascinacija životom i radom čileanskog pesnika Nikanora Pare. Para je bio njegov pesnički tutor, pesnik koji je Bolanju poklonio način razumevanja poezije neposredno povezan s načinom života.

Bolanjo se strasno zanimao za pesnike, naročito za njihov život. I za život ljudskih bića na putu propasti: „Nikada nemoj da se zaljubiš u sjebanu narkomanku: / Prvi traćci svetlosti dana iznenadiće te / Krvlju na zglobovima i odećom natopljenom urinom.” Pesnici na putu propasti predstavljali su univerzalni spektakl. Život propalih pesnika posmatrača uznemirava i zasmehava, jer je prožet izvesnom setnom ironijom suprotstavljenom svim zemaljskim silama: političkoj, ekonomskoj, pa i kulturnoj.

Pesnici su predstavljali pravi praznik. Praznik za prosjake. Jer prosjaci koji praznuju pretvaraju se u pesnike.

Bolanjo je u poeziji video oblik pobune i egzistencijalni za-
plet koji oplemenjuje život. To je značajno jer bez takvog odno-
sa prema poeziji nemoguće je razumeti celinu njegovog dela,
naročito njegova dva najpoznatija romana: *Divlje detektive* i
2666. Ta svest o pobuni manifestuje se stalnom zaokupljenošću
prikazivanjem života onih koji su propali, sudbinom prokleti,
demoralisani, onih ljudskih bića koja nisu uspela da puste
koren, koja su obespravljena, zlosrećna, čudna, neshvaćena,
prerano umrla. A iznad svega prikazivanjem života siromaš-
nih: „Zahvalimo na našem siromaštvu, kazao je tip obučen
u dronjke.”

Ima mnogo očaja u poeziji Roberta Bolanja. Možda zato što
je razmišljanje o životu i svetu krajem XX veka stvaralo otu-
đenje, nezadovoljstvo i teskobu. Stvaralo je inteligentni očaj.
Rekao bih da upravo to osećanje preovladava u ovoj poeziji:
teskoba koja dolazi iz same srži i na kraju postaje blistava.
Mislim na onu pesmu u kojoj Bolanjo citira Alena Renea, koji
se pak seća da je Lavkraft bio noćni čuvar u jednom bioskopu
u Providensu, i u toj priči pesnik nalazi utehu, postavljajući
se kao noćni čuvar u kampu Morska zvezda. Povremeno Bo-
lanjo telegrafski iskazuje svoje očajanje, ali uvek sa finalnom
ironijom: „Neuspeh. Beda. Degeneracija. Teskoba. / Propast.
Poraz. Dve reči u muškom / i četiri u ženskom rodu.”

Srednjovekovni truver Giro de Bornej,¹ jedan od likova koji
se pojavljuju u Bolanjoj poeziji, predstavlja senku iz daleke
književne prošlosti, te polazeći od nje naš pesnik promišlja
vlastitu sadašnjost. Bolanjo je često tražio oslonca u istoriji
književnosti, kao i u prijateljstvu onih savremenih pisaca koje
je osećao duhovno srodnima. Tražio je pribežište da se ne bi

¹ *Giraut de Bornelh* (~1138–1215), jedan od najpoznatijih provansalskih
trubadura. [Ukoliko nije drugačije navedeno sve napomene su prevodi-
lačke.]

osećao toliko usamljeno i odbačeno. Ima mnogo osećanja odbačenosti u poeziji autora *Divljih detektiva*. Smatrao je da je odbačenost inherentna pesničkom zadatku, zadatku pisca. Istraživanju odbačenosti dao je naziv „Nepoznati univerzitet”, a tako je nazvana i zbirka njegove poezije, pripremana decenijama i konačno objavljena 2007. Taj naslov je sasvim u skladu s 2666, to su formulacije koje zvuče pomalo tajanstveno i kopkaju nas: znamo šta znače, ali su tako neprozirne da nešto u njima izmiče našem razumevanju. Pored toga, nepoznati univerzitet ima nekakvu maltene paklenu prirodu, nekakav ponor užasa i smrti. Može biti da je Meksiko lokacija tog nepoznatog univerziteta, da čitava zemlja služi kao alegorija, kao simbol blistavog očaja, destrukcije podignute u mračni čin hrabrosti.

Uvek sam mislio da postoji lep paralelizam, nekakav tajni tunel, u načinu na koji se pojavljuju i kako su prikazani pesnici u delu kao što su *Svetla boemije* Ramona Marije del Valje-Inklana¹ i u Bolanjevim *Divljim detektivima*. Meksički pesnik Mario Santjago,² kome Bolanjo posvećuje više pesama, pretvoriće se u legendarni lik Uliksa Lime u pomenutom romanu. Materijalna beda, egzistencija ispunjena siromaštvom, ali i autentičnim moralom i posvećenošću pesničkom pozivu izgleda da se spajaju u likovima kao što su Maks Estrelja i Uliks Lima.

I Valje-Inklan i Bolanjo su osmišljavali estetičke teorije. Valje je formulisao poetiku strašila,³ a Bolanjo, s Marijom Santjagom

¹ *Ramón María del Valle-Inclán y de la Peña* (1866–1936), španski pozorišni pisac, romanopisac i pripadnik Generacije 1898 (modernizmu bliske španske grupacije romanopisaca, pesnika, esejista i filozofa posvećenih kulturnoj i estetičkoj obnovi).

² Mario Santjago, najbolji prijatelj R. Bolanja iz mladosti, s kojim je u Meksiku osnovao pesnički pokret *infrarealizam*.

³ Na španskom *esperpento*, karakterističan književni postupak sistematskog deformisanja realnosti grotesknim crtama Valje-Inklanova.

i drugim meksičkim pesnicima, infrarealizam.¹ Ovaj potonji zasnovan je sredinom sedamdesetih godina u Meksiku. Nadi-lazeći književne sadržaje, kako „strašilo” tako i infrarealizam predstavljali su provokativne i razgrađujuće estetike. Bolanjo je smatrao da je infrarealizam neka vrsta prosjačkog reda post-modernizma ili nedvosmisleno odbacivanje konvencija. Infra-realisti su želeli da ukradu razum zvaničnoj kulturi. Kao primer teorije infrarealizma možemo uzeti Bolanjovu pesmu „Ernesto Kardenal i ja”. Možda je čitava ta poetika zapravo omaž Meksiku. A možda je i Meksiko omaž infrarealizmu. Zapravo, niko ne zna šta je bio infrarealizam, osim parodije i ironije prema velikoj avangardnoj književnosti s početka XX veka.

Izgleda da su jedino pesnici nepotkupljivi. Možda zato što nemaju ništa. Krajnja beda pretvara se u čistotu, u hrabar i čvrst politički čin. Bolanjo je bio opsednut pesnicima jer su jedino oni bili otporni na novac. Pesnici novca nisu imali, ali jesu imali svest. To je paradoks koji se dopadao autoru romana 2666. Upečatljiva je pesma pod nazivom „Novac”:

*Radio sam šesnaest sati u kampu i u osam
ujutro imao 2200 peseta mada sam zaradio
2400 ne znam šta sam uradio s onih 200
pretpostavljam da sam jeo i pio pivo i kafu s
mlekom u baru Pepea Garsije u okviru
kampa a kiša je padala u nedelju noću i celo
jutro u ponedeljak i u deset sam otišao
Havijeru Lentiniju i naplatio 2500 peseta na ime
antologije mlade meksičke poezije...*

¹ Pesnički pokret koji je manje karakterisao neki jasno određen stil, a više bio potraga za slobodnom i ličnom poezijom koja bi predstavljala stav pripadnika tog pokreta prema životu, mimo društvenih konvencija, slično bitničkim pesnicima pedesetih godina XX veka.